

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Martini Bonacinae, Sacr. Theologiae, Ac I. V. D. Vticensis
Episcopi, Tractatus De Legitima Svmmi Pontificis
electione, iuxta Summorum Pontificum, praesertim
Gregorij XV. & Sanctiss. D. N. Urbani ...**

Bonacina, Martino

Lvgdvni, 1637

II. De electione per compromissum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10669

contra Bart. *l. si consul. ff. de adopt.* existimantem aliquem posse seipsum eligere, dum facultas eligendi pluribus commissa est, non verò quando vni tantum est demandata, *l. si mandauero, §. si tibi. ff. mandato*; quæ sententia probabilis mihi videtur præcisa Gregorij XV. constitutione. Ratio est, quia dum facultas eligendi pluribus commissa fuit electio fit à communitate, à qua singulares personæ seorsim sumptæ inadæquatè distinguuntur; & hæc distinctio sufficit ad collationem dignitatis, & iuxta istam distinctionem, facilè solui possent rationes aliorum DD. præcisa illa, quæ ex Gregorij Bulla desumitur, & est præcipuum quartæ conditionis fundamentum.

P V N C T V M II.

De electione per compromissum.

S V M M A R I V M.

- 1 *Compromissum de consensu omnium Cardinalium fieri debet.*
- 2 *Electio per compromissum, valida non videtur, nisi Cardinales compromittentes consentiant,*

sentiant, non solum in compromissum, verum etiam in ipsos compromissarios.

- 3 *Compromissum qua forma ineundum sit.*
- 4 *Taciturnitas an sufficiat ad compromissum.*
- 5 *Compromissarij in electione Pontificis plures esse debent.*
- 6 *Compromissarij quot esse possint.*
- 7 *Compromissarij qua forma instituendi sint.*
- 8 *Compromissarij in electione Papæ debent esse Cardinales.*
- 9 *Compromittere nemo potest in seipsum.*
- 10 *Compromissarius ab aliis eligi potest.*
- 11 *Compromissarij debent eligere Papam in Conclavi clauso.*
- 12 *Compromissarij seruare debent formam sibi à Cardinalibus compromittentibus præscriptam.*
- 13 *Electio minus idonei facta à compromissariis, an valida sit.*

VNICA PROPOSITIO.

1 **S**EX conditiones in electione Summi Pontificis per compromissum seruandæ sunt.

Prima est, vt omnes & singuli Cardinales præsentés consentiant, vt colligitur; tum ex cap. in causis, de electione, & ex cap. quia propter, de electione; tum ex constitutione Gregorij XV. ibi,

K 2 præter

*præterquam si omnes, & singuli Cardinales similiter in Conclavi præsentem, nemine dissentiente, aliquibus ex eorundem Collegio Cardinalium committerent eligendi potestatem, qui vice omnium Catholica Ecclesia prouiderent. Ratio autem, qua Gregorius X V. adductus videtur ad hoc statuendum, est, tum quia Compromissarius eligit vice omnium; ergo par est, ut consensum omnium obtinuerit; tum quia Cardinales constituendo Compromissarium, in ipsum ius suum circa electionem transferunt; ergo par est, ut Compromissarij electi fuerint ab omnibus, & singulis; nam quod omnes tangit ab omnibus approbari debet *de reg. iuris, in 6.**

Verum si rei naturam spectemus, necessarius non est omnium consensus in compromissarium, consequenter Summi Pontificis constitutione decerni potuisset, ut compromissum validum censeatur, accedente solum maioris partis Collegij consensu; nam quod à maiori parte Capituli, Collegij, vel Vniuersitatis fit à toto Capitulo, Collegio, ut Vniuersitate factum censeatur.

2 Sed modò dubium est, primò vtrum omnes Cardinales consentire debeant, in ipsomet Compromissarios; an potius sufficiat, ut consentiant in Compromissum faciendum, seu in forma compromissi seruandi à Compromissa

promissariis in electione Summi Pontificis. Albanus de Cardinalibus *quest.* 21. Azorius 2. p. lib. 4. cap. 2. *quesito* 2. Sopranus præceptor meus in *manuscriptis*, de electione Papæ, lib. 3. cap. 23. existimant satis esse, ut Cardinales omnes consentiant in ipsum compromissum constituendum, seu in forma electionis per Compromissum faciendæ; non autem opus esse consensu omnium, & singulorum in ipsosmet Compromissarios. Ratio est quia, quæ in vnam intentionem, seu finem inducta sunt, contrarium effectum operari non debent, *l. qui hominum, ff. de solut. l. legata inutilibus, ff. de adimendis legatis*, & *cap. cum dilectus de condit.* sed ista constitutio edita fuit, ut electio Summi Pontificis facilius, & celerius fiat; facilius autem, & celerius fieri non posset, si omnium Cardinalium consensus in ipsosmet Compromissarios requireretur, si enim maior pars Cardinalium conuenire non potest in certum Pontificem eligendum, multò minus credendum est, omnes & singulos consensuros in vnum, vel plures Compromissarios designandos.

Ego verò arbitror requiri consensum omnium, & singulorum, etiam in ipsosmet Compromissarios. Ratio est, tum quia Gregorius XV. statuit, ut in electione faciendâ per com-

promissum, Cardinales omnes, nemine dissentiente, committant potestatem eligendi aliquibus Cardinalibus eiusdem Collegij, sed tunc datur alicui facultas eligendi, dum adest consensus in ipsum cui facultas datur; ergo necessarius est consensus in Compromissarium, id est eum, cui facultas eligendi conceditur; tum quia Summus Pontifex requirit consensus omnium in compromissum ineundum, ibi, *Electio celebrata aliter, quam per viam compromissi, nemine dissentiente ab omnibus initi nulla sit, &c.* Sed tunc compromissum initur, dum consensus & facultas datur ipsismet compromissariis; ergo requiritur consensus in ipsosmet Compromissarios; tum quia Compromissarij eligunt immediatè Pontificem, vice omnium Cardinalium; ergo par est, ut immediatè omnium consensu constituantur; hæc ratio communiter affertur à Doctores, quamvis apud me difficultate non careat, ut patet in aliis negotiis, quæ à Procureto Capituli à duabus Capituli partibus constituto peraguntur; hic enim vices omnium gerit, licet ab omnibus constitutus non fuerit, sed tantum à maiori parte; tum denique quia sic expressè colligitur ex Cæremoniali, pag. 101. *vers. Secundus modus*, ita in simili Miranda tom. 2. *quest. 23. art. 38.*

Ad

Ad rationem in contrarium. Respondeo inde non sequi constitutionem Gregorij superfluam esse, suóque fine, ac intentione defraudari: fieri enim potest, vt Cardinales qui in eligenda certa in Pontificem persona discordes sunt, & disconueniunt, concordés efficiantur in eligendis Compromissariis, de quorum fide, integritate, & affectu minimè dubitent.

3 Secundò dubium est, qua forma consensus in compromissum ineundum exhibendus sit. Respondeo exhiberi posse ea forma, qua ipsimet Cardinales compromittentes voluerint; cùm enim in Iure definitum non fuerit, quo pacto compromissum ineundum sit, relicta videtur compromittentibus facultas consentiendi, seu compromittendi ea ratione qua voluerint. Quamobrem viua voce, seu acclamatione, seu scripto Compromissarios instituere, & enunciare possunt, vt bene Sopran. loco citato, cap. 24.

4 Rogabis vtrum taciturnitas sufficiat ad compromissum ineundum, vt si Cardinalis interrogatus an velit talem in Compromissarium eligi, & ipse non abnuat, non respondeat, sed omnino taceat. Respondeo negatiuè, tum quia taciturnitas non sufficienter indicat consensum, dum agitur de renunciando

iure suo, tum quia compromissum initur consensu compromittentium, qui autem tacet, neque consentire, neque dissentire videtur *de reg. Iuris, in 6.* ita Rodriguez *quest. regular. tom. 2. quest. .... art. ....* Miranda *in manual. tom. 2. quest. ....*

Obiicies, qui tacet consentire videtur, *de reg. Iur. in 6.* Respondeo videri consentire in iis, quæ proprium commodum, & utilitatem respiciunt, non autem in iis, quæ sibi præiudicium, & incommodum afferunt, vt in simili docui *de matrimonio, & de Sacramentis*, cum Sanchez, Rebello, Suarez, & aliis.

5 Secunda conditio est, vt plures sint Compromissarij: Ratio est, tum quia Gregorius XV. asserit potestatem eligendi committendam esse aliquibus Cardinalibus, vbi notanda est illa particula *aliquibus*, quæ numero plurali enunciatur, & de pluribus verificatur; tum quia Summus Pontifex, si vno Compromissario, vel pluribus disiunctiuè contentus fuisset, hac loquendi forma vsus fuisset, vni, vel pluribus; tum quia in materia dubia standum est propriæ verborum significationi, nisi aliud ex subiecta materia, vel ex antecedentibus, & consequentibus, vel ex alia lege colligatur.

Contrarium sustinet Sopranus *lib. 3. cap. 26.* putans satis esse, vt vnus tantum Compromissarius

missarius eligatur. Ratio est, tum quia verbum *aliqui*, vel *aliquibus* non necessariò plures requirit, sed in vno etiam verificari potest, ex Glossa in cap. *quia propter*, de *electione*, tum quia, plurale aliquando pro singulari ponitur, propterea in Iure dicitur pluralem orationem esse aliquando in suas singularitates resolvendam, ex Bartol. in l. *falso*, ff. de *condit. & demonstr.* & l. 3. §. 1. ff. de *negot. gestis*, & Matthæi 27. Latrones dicuntur illuisse Christo, etiamsi vnus tantum illuserit, vt alij Euangelistæ innuunt.

Ad has rationes respondeo, solutionem constare ex rationibus à me allatis; plurale enim non ponitur pro singulari, nisi ex subiecta materia, aut aliunde colligatur pro singulari vsurpari, vt tradit Cardinalis Tuschus tomo 2. lit. D. concl. 333. num. 1. & littera P. concl. 367.

6 Sed modò dubium est, Primò, quot Compromissarij sint instituendi. Respondeo, duos vel plures institui posse, quia pluralis locutio etiam duorum numero contenta est, *reg. pluralis de reg. iuris in 7. l. vbi numerus*, ff. de *testibus*, cum aliis apud Euerardum in *top. legal. loco* 54.

7 Secundò dubium est, qua forma instituendi sint Compromissarij. Respondeo, eo

K 5 modo

modo eligendos esse, quo omnes, & singuli Cardinales compromittentes voluerint, vt dictum est *num. 3.* Ratio est, quia Gregor. XV. in sua constitutione non decernit modum eligendi Compromissarios; ergo eligi possunt ea ratione, & modo, qui à Cardinalibus compromittentibus approbatus fuerit; in Cæremoniali tamen Gregorij *vers. Secundus modus, pag. 101. & seqq.* assignatur modus, & forma qua fieri potest compromissum; præceptum tamen non imponitur seruandi illam Cæremonialis formam, in hac parte, vt colligitur ex illis verbis, *cuius formæ præxis potest esse huiusmodi.*

Obiicies, Gregorius in sua Bulla præscribit formam eligendi Summum Pontificem; ergo eadem forma seruanda est in electione Compromissariorum, cùm eodem iure censeantur principale, & accessorium, *reg. accessorium, de reg. iuris, & l. etiam. C. de iur. dot.* Respondeo, negando consequentiam; aliud enim est electio Pontificis, aliud Compromissarij, & à diuersis, & disparatis non valet illatio, *l. Papinianus exuli, ff. de minoribus, & regula accessorium, non valet, vbi militat diuersa ratio, ex l. si is, C. de prædiis minorum, cum aliis apud Tuschum tom. 1. littera A. concl. 76. num. 36.*

8 Tertia conditio est, vt Compromissarij
sint

sint Cardinales: sic enim decernitur in Bulla Gregorij X V. ibi, *Aliquibus ex eorundem Collegio Cardinalium committerent eligendi potestatem.* Ratio autem qua videtur adductus Pontifex ad hoc constituendum, est: tum quia citius & facilius, hoc ita constituto, celebrari potest electio Summi Pontificis, quàm si liberè facultas eligendi extraneum concessa fuisset: Cardinales enim animo magis distraherentur in eligendo extraneo, quàm Collega, tum quia Cardinales iure, & potestate gaudent eligendi Pontificem: ergo facultas eligendi in ipsos potius, quàm in extraneos qui nullo electionis iure gaudent, compromittenda est; tum quia Cardinales melius norunt mores aliorum Cardinalium, quàm extranei; par autem est, vt Compromissum eligendi in eum fiat cui explorati, & perspecti sint mores Cardinales eligendi, vt bene Sopranus *loco citato, cap. 28.*

9 Quarta conditio est, vt nullus in se compromittat, aut post compromissum seipsum eligat. Ratio est, quia ex constitutione Gregorij X V. nemo potest sibi suffragium ferre, imò ipsius electio irrita est, defectu vnus suffragij, si eius suffragium numerum ad electionem sufficientem compleat; nam in Bulla Gregorij X V. dicitur, *In duabus tertiis parti-*
bis

*bus suffragium electi non numeretur, nec quisquam
sive scrutiniij, sive scrutiniij & accessus, sive compro-
missi via procedatur, seipsum eligere, seu suffra-
gium sibi dare nullatenus possit, electi tamen per-
sona si in Conclavi sit, debeat in numerum Cardi-
nalem computari; & infra, electi suffragio non
computato, ita ut nemo seipsum elegerit.*

10 Sed modò dubium est, utrum Compromissarij possint vnum ex ipsis Compromissariis eligere. Respondeo affirmatiuè, nisi oppositum habeatur in forma Compromissi. Ratio est, tum quia ipsi non sunt deterioris conditionis aliis; tum quia aliàs irrogari posset fraus, & iniuria Compromissario maximè idoneo, si ab aliquibus hoc fine Compromissarius constitueretur, ne ipse ad Pontificatum promoueretur; tum quia sicut deputatus ad erogandas pauperibus eleemosynas, non priuatur iure illius eleemosynæ, ita, &c. Huius sententię sunt Innocentius, Archidiaconus, Hostiensis, & Panormitanus *in cap. qui Episcopatum*, 8. *quest. 1.* Syluester *verb. electio 2. questio 17.* Rodriguez *tom. 2. quest. 53. art. 12.* Miranda *in Manuali quest. 23. art. 40.* & alii. Imò Syluester *questio 18.* & Miranda *loco citato art. 40. sub finem*, putant Compromissarium posse sibi suffragium ferre, ut electionem de se factam compleat, & perficiat. Verum hæc doctrina

na

na post Constitutiones Summorum Pontificum Gregorij XV. & Urbani VIII. sustineri non potest.

11 Quinta conditio est, vt Compromissarij eligant Papam in Conclau clauso; nam Gregorius XV. irritat electionem alibi factam, ibi, *Electio alibi quàm in Conclau clauso, nulla sit,* vide supradiçta *quæst. 3. num. 1.*

12 Sexta conditio est, vt Compromissarij seruent in electione formam sibi à Cardinalibus compromittentibus præscriptam, si forma eis præscripta fuit, ita Syluester *verb. electio 2. quæsto 14.* Miranda *tom. 2. quæst. 23. art. 37. Gloss. in cap. si quando de elect. in 6.* Azorius *2. part. lib. 4. cap. 14. quæsto 11.* Ratio est, tum quia Compromissum veluti rationem, & quasi speciem mandati habet; de ratione autem mandati est, vt eius forma non excedatur. *l. diligenter, ff. mandati;* tum quia sic colligitur *ex cap. tum in iure, de electione,* ex quo textu Doctores communiter colligunt compromittentes posse formam Compromissariis præscribere, quam Compromissarij seruare teneantur, modò aliquid illicitum non iniungatur: quamobrem hanc formam præscribere possunt, vt qui plura suffragia tulerit electus censeatur; plura autem voco, vel in ordine ad ipsos Compromissarios eligentes, & ad ipsamet suffragia

fragia simul, vel tantum in ordine ad ipsamet suffragia; quapropter conuenire possunt, vt si quinque Compromissarij designati sint, & vnus electus sit in Papam à tribus, validè censeatur electus, quia plura habet suffragia, tam in ordine ad eligentes, quàm ad ipsa suffragia, item mandare possunt, vt si vnus electus sit à duobus aliis, singulis singulos eligentibus, electus à duobus validè censeatur electus, quia plura tulit suffragia, quàm alij; melius tamen, & tutius est præscribere, vt is tantum legitimè electus censeatur, qui à duabus partibus electus fuerit; hoc enim pacto accommodant se formæ, toti Cardinalium Collegio præscriptæ in electione Papæ. Idemque in Cæremoniali Gregorij *vers. Secundus modus, pag. 102.* innuitur, vbi assignatur forma Compromissarij præscribenda; caueant tamen compromittentes, ne quid illicitum imponant (nullus enim ad illicita obligatur) aut aliquid contra naturam electionis mandent, vt si obligent Compromissarios ad eligendum aliquem designatum ab ipsis compromittentibus; hoc enim naturæ, & rationi electionis aduersatur; natura enim electionis postulat, vt vnus è pluribus liberè eligatur, ita Calderinus *consil. 49.* Cardinalis Tuschus *tom. 2. littera E. concl. 62. num. 2.* Miranda *loco citato.*

Obiicies

Obiicies primò, Gregorius X V. decernit Summum Pontificem aliter eligi non posse, quàm per scrutinium, quasi per inspirationem, & per Compromissum; ergo Cardinales non possunt aliam formam Compromissariis præscribere, cùm in Summi Pontificis constitutione, dispensare nequeant. Respondeo Summum Pontificem electum à Compromissariis, seruata forma à compromittentibus præscripta, censi electum per compromissum, etiamsi ipsimet Compromissarij non eligant viâ scrutinij, vel quasi inspirationis, vel compromissi.

Obiicies secundò, nemo plus iuris in alium transferre potest, quàm ipse habeat, sed Cardinales compromittentes non possunt sibi formam præscribere in eligendo Summo Pontifice; ergo nec eam præscribere possunt Compromissariis. Respondeo ad maiorem propositionem, Cardinales compromittentes habere ius præscribendi formam Compromissariis, quamuis ipsi ea forma vti fortè nequeant. Ratio est, quia in electione ab ipsismet Cardinalibus celebranda, præscribitur forma in hac constitutione, non tamen præscribitur forma celebrandi compromissum, aut eligendi Pontificem per Compromissarios necessariò requisita, vt patet ex ipso

Cære

Cæremoniali, vers. Hic optimum erit.

Dixi in sexta conditione, si forma eis præscripta fuit, nam si compromittentes nullam formam Compromissariis in electione seruandam iniunxerunt, liberum ipsis erit eam adhibere formam, quam voluerint; cùm enim Summus Pontifex nihil in hac re peculiare præscribat, censetur casum in dispositione iuris communis reliquisse; casus enim in lege omissus relinquitur dispositioni iuris communis, *l. commodissimè, ff. de liber. & posthum. l. si verò, ff. soluto matrimonio, cap. cæterum de iudiciis;* consequenter Cõpromissarij facere poterunt, quod sibi à iure permittitur, propterea poterunt viua voce, aut scripto, aut per suffragia clausa, vel aperta eligere. Optimum tamen consilium inibunt conueniendo, quòd per quamcunque prolationem verborum, suum dare consensum non intelligunt, nisi eum in scriptis referant, vt in Cæremoniali dicitur, *vers. 2. completo, pag. 102. & 103.*

13 Quæres vtrum valida sit electio minus idonei facta à Compromissariis. Ratio dubitandi ad probandum non valere, est, quia facultas data Compromissariis ad eligendum, intelligitur de idoneo, nec Electores præsumuntur velle facultatem ad actum illicitum concedere; ita in simili, Syluester *verb. electio.*

2. que

2. *questio* 13. *Miranda tom. 2. quest. 23. art. 36.*
& alij.

Sed mihi distinguendum videtur, vel Cardinales facultatem eligendi concesserunt Compromissariis sub conditione eligendi dignum, vel nullam conditionem adiecerunt; si facultatem sub dicta conditione concesserunt inualida est electio indigni à Compromissariis facta, quia Compromissarius non potest excedere formam compromissi, si verò nullam conditionem adiecerunt, censeo electionem validam esse, quia contra Papam legitimè electum nihil obiici potest, quod non sit contra substantiam electionis, vel quod non sit in Iure expressum.

Ex quo patet quid dicendum sit ad illam quæstionem, qua quæritur, quid sentiendum sit dum duo Compromissarij eligunt indignum, vnus verò idoneum & dignum; electio enim indigni, præfertur electioni digni, modò nihil substantiale desit, & compromissum factum sit sub hac forma, vt is electus censeatur qui plura habuerit suffragia; vide Syluestrum *verbo electio*, contra Panormitanum *in capite cum in iure de electione*, & *Mirandam tom. 2. quest. 23. art. 41.*

L P V N